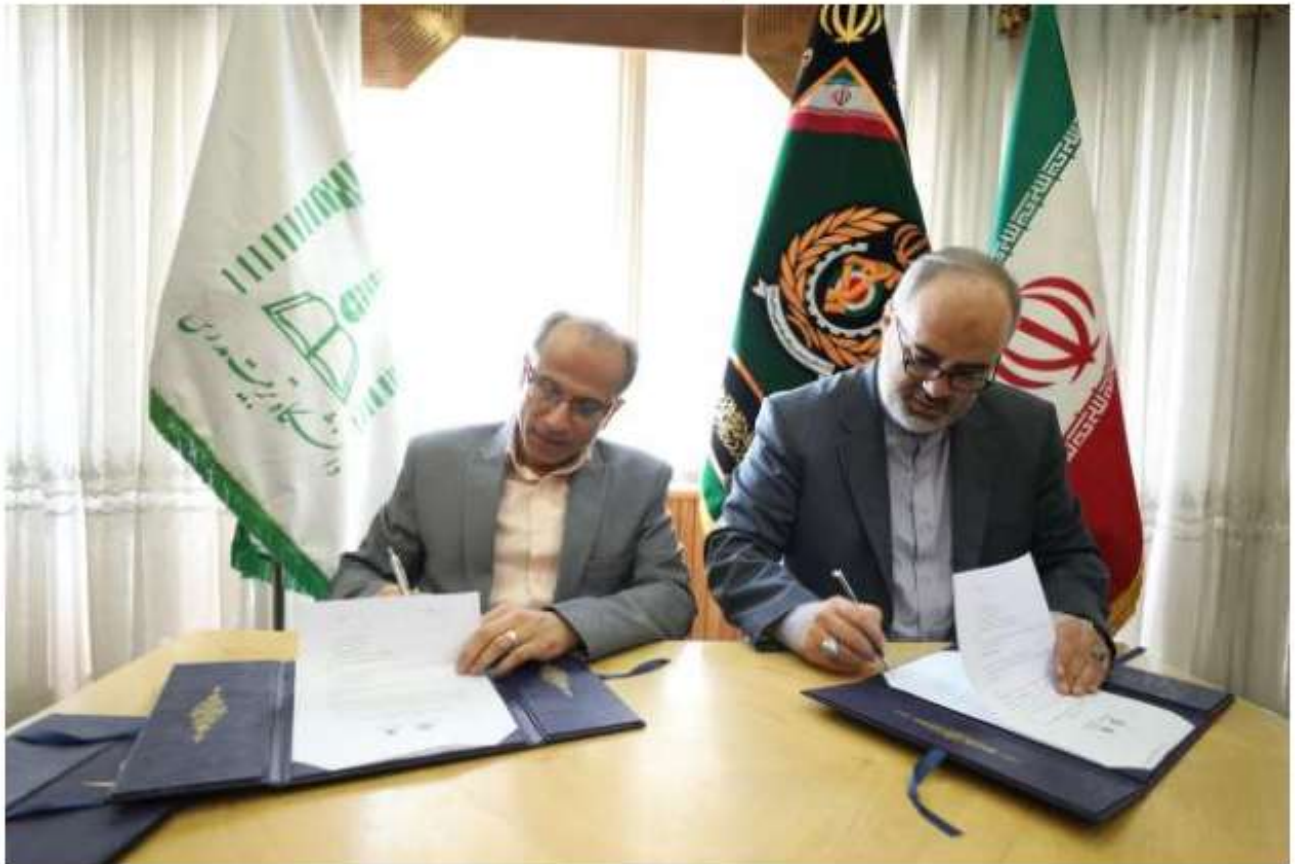

گاهنامه خبری - تحلیلی «آفریقا»

شماره ۶

نیمه اول تیر ۱۳۹۹

صاحب امتیاز: مرکز مطالعات آفریقا (دانشگاه تربیت مدرس)

مدیر مسئول: دکتر سیروس احمدی نوحدانی

سردبیر: دکتر میثم میرزائی تبار

مدیر اجرایی: دکتر مجید رسولی

سرمقاله

به نام خدا

وزارت امور خارجه و تجارت خارجی

مجموعه مدیران کشور (اگرچه دیرهنگام) به این درک رسیده‌اند که باید به تجارت خارجی و اقتصاد توجه بیشتری نشان داد. طرح پیشین نمایندگان مبنی بر تأسیس وزارت تجارت و خدمات بازرگانی گرچه پس از چند بار رد و بدل شدن میان مجلس و شورای نگهبان از دستور کار مجلس خارج شد، اما همچنان این دغدغه در مجلس و دیگر مدیران کشور وجود دارد تا جایی که دکتر محمدباقر قالیباف رئیس مجلس روز یکشنبه ۱۵ تیرماه ۱۳۹۹ پس از سخنان دکتر محمدجواد ظریف اظهار داشت که انتظار دارند، وزارت امور خارجه تبدیل به وزارت «امور خارجه و تجارت بین‌الملل» شود.

گرچه این پیشنهاد دارای مشکل ماهوی است زیرا مسائل سیاست خارجی یک چیز است و تجارت خارجی چیز دیگری است. اما جای اندکی خوشحالی است شاید دست اندرکاران و تصمیم سازان کشور متوجه شوند که با سیاست‌های یک جانبه و قدیمی امکان تأمین منافع ملی میسر نیست. دستگاه سیاست خارجی مسئول آماده سازی عرصه بین‌الملل برای فعالیت و حضور دیگر بخش‌های اداری، سازمانی، تولیدی، علمی و... کشور است. اما امر تجارت خارجی مسأله‌ای کاملاً تخصصی است که نیاز به دانش تخصصی و تجربه کافی در زمینه کسب و کار و مدیریت بنگاه‌های تولیدی و صادراتی دارد. در نتیجه دستگاه سیاست خارجی نمی‌تواند راساً به امر تجارت بپردازد بلکه باید تسهیل کننده حضور متصدیان امر تجارت در خارج از کشور باشد. پیش از این نیز معاونت اقتصادی در وزارت امور خارجه ایران راه اندازی شد که بررسی دقیق سال‌ها عملکرد این معاونت، حرکت جدی در عرصه بازرگانی خارجی کشور را نشان نمی‌دهد. اکنون بازار هدف صادراتی کشور از ۴۷ کشور به حدود ۹ کشور کاهش یافته است و این امر تهدیدی جدی برای امنیت اقتصادی کشور می‌باشد. با اندکی فشار خارجی به این ۹ کشور، احتمال قطع همه مبادلات بازرگانی ایران توسط قدرت‌های استکباری وجود دارد. پس راهکار چیست؟

یکی از راه‌هایی که بنگاه‌های اقتصادی برای در امان ماندن از تهدید تحریم و بلوکه شدن اتخاذ می‌کنند، متنوع سازی بازارهای هدف است. با گسترش بازارهای هدف و طرف‌های تجاری، کشور می‌تواند در زمانهای سخت بحران و تحریم، همچنان به مبادلات تجاری خود ادامه دهد.

بارها تأکید کرده‌ایم آفریقا فضایی است که می‌تواند به خوبی فشارهای تحریم به ایران را کاهش دهد. این قاره با داشتن ۵۴ واحد سیاسی مستقل (کشور) و بازار مصرف بیش از یک میلیارد و دویست میلیون نفری، ظرفیت بالایی هم برای جذب تولیدات ایران و هم برای تأمین بخشی از نیازهای کشور را دارا می‌باشد. تاکنون علی‌رغم تأکیدات زیاد متخصصان امر نسبت به توجه به آفریقا، متأسفانه دستگاه سیاست خارجی و نیز دستگاه‌های متولی تولید و صادرات نیز توجه چندانی به این فضای گسترده و توانمند نکرده‌اند.

جهان کنونی جهان شبکه‌های تو در تو است. فرایند جهانی شدن و فناوری فضای سایبر منجر به ایجاد جهانی شبکه‌ای شده است که همه در هر بخشی اعم از سیاسی، اقتصادی، تجاری، امنیتی، اجتماعی و ... ناچار به حضور و فعالیت در این شبکه‌ها هستند. هر گونه مقاومت در برابر فعالیت شبکه‌ای و بیرون ماندن از شبکه‌ها موجب بروز تهدیدات جدی برای کشور و ملت خواهد شد. تحریم‌های ظالمانه سال‌هاست که وجود دارد اما قبلاً به این میزان بر اقتصاد و عملکرد حکومت در ایران تأثیر نگذاشته بود؛ زیرا هنوز جهان شبکه‌ای به طور کامل شکل نگرفته بود. اما اکنون که جهان شبکه‌ای شکل واقعی و عملیاتی گرفته است، همه فعالیت‌های جهان در این شبکه‌ها انجام می‌شود و هیچ فعالیتی مثلاً بانکی یا اقتصادی خارج از این شبکه ممکن نیست. زیرا هر فعالیت توسط مدیران شبکه رهگیری و کنترل می‌شود.

پیشنهاد عملی در این برهه حساس که کشور درگیر تحریم‌های ظالمانه است، راه‌اندازی شبکه ملی اقتصادی تجاری با آفریقا است. این شبکه می‌تواند با پیوند دادن بخش‌های مختلف تولیدی، خدماتی، بازرگانی، دانشگاهی و ... کشور به یکدیگر و برقراری ارتباط مؤثر با نهادها و سازمانهای اقتصادی منطقه‌ای آفریقا از یک سو، و تجار و بازرگانان این قاره از سوی دیگر، بازارها و چشم اندازهای جدید برای بخش تولیدی و بازرگانی کشور فراهم آورد. مسلماً این امر جزو وظایف ذاتی وزارت امور خارجه نیست. بلکه یک مرکز دانشگاهی مستقل و دارای متخصصان باتجربه می‌تواند تولید و مدیریت این شبکه را برعهده گیرد.

شبکه پیشنهادی شامل: اطلاعات بخش‌های تولیدی کشور، اطلاعات بخش‌های بازرگانی کشور اعم از خصوصی و دولتی و تعاونی، اطلاعات کامل اقتصادی ۵۴ کشور آفریقایی، اطلاعات کامل سازمان‌های منطقه‌ای اقتصادی آفریقا، شناسایی متغیرهای اثرگذار بر روابط و تعاملات اقتصادی بازرگانی ایران با کشورهای هدف، مدل‌سازی ارتباطات بازرگانی بخش‌های مختلف ایران با هر یک از بخش‌های آفریقایی، تهیه پلت فرم سیستمی بازرگانی با آفریقا، و در نهایت تهیه نرم افزار جامع تجارت با آفریقا است. هدف از شبکه ملی این است که بخش‌های مختلف کشور بتوانند نیازهای خود به بازرگانی اعم از صادرات و واردات، شناخت بازارهای هدف محصولات خود، زنجیره‌های تأمین در آفریقا و ... را در کمترین زمان شناخته و با آنها ارتباط مؤثر برقرار نمایند.

مرکز مطالعات آفریقا با دارا بودن پشتوانه قوی نیروهای متخصص در رشته‌های متنوع در دانشگاه تربیت مدرس می‌تواند این امر ملی را برعهده گرفته و با حمایت و پشتوانه مالی و لجستیک مجلس شورای اسلامی و دستگاه سیاست خارجی کشور و نیز ستاد آفریقا این مهم را به انجام برساند. خلاء این شبکه ملی بازرگانی به شدت بر امور تجاری کشور سنگینی کرده و موجب کاهش روابط تجاری کشور شده است. امید است با راه‌اندازی این شبکه ملی بتوان گامی در جهت کاهش فشار تحریم‌ها بر ملت و کشور عزیزمان برداریم.

دکتر سیروس احمدی نوحدانی

سرپرست مرکز مطالعات آفریقا

امضای تفاهم‌نامه همکاری «مرکز مطالعات آفریقا» و «مؤسسه مطالعات راهبردی و دیپلماسی دفاعی»

اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، علمی و... خوبی برای همکاری میان ایران و کشورهای آفریقایی وجود دارد. وی افزود: مرکز مطالعات آفریقا در حوزه‌های مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و ژئوپلیتیکی درباره آفریقا در حال فعالیت است و برای هر گونه همکاری و تعامل با مراکز علمی و اجرایی کشور در جهت کمک به اجرای امور در زمینه‌های مطالعاتی آفریقا آمادگی دارد. سرپرست مرکز مطالعات آفریقا تأکید کرد: امضای تفاهم‌نامه این مرکز با مؤسسه مطالعات راهبردی و دیپلماسی دفاعی سرآغازی است تا بتوانیم نیازهای مطالعاتی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح در حوزه آفریقا را برطرف کنیم.

در ادامه نشست، دکتر زبرجدی با استقبال از تعامل و همکاری مشترک با مراکز پژوهشی گفت: آفریقا یکی از مناطق مهم جهان است و انجام کار مطالعاتی و تحقیقاتی درباره ابعاد مختلف این قاره با هدف افزایش همکاری‌ها با کشورهای آن، مورد نیاز است. مشاور وزیر دفاع و رئیس مؤسسه مطالعات راهبردی و دیپلماسی دفاعی افزود: امضای تفاهم‌نامه میان مؤسسه

نشست امضاء و تبادل تفاهم‌نامه همکاری مشترک «مؤسسه مطالعات راهبردی و دیپلماسی دفاعی» وابسته به وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و «مرکز مطالعات آفریقا» دانشگاه تربیت مدرس صبح یکشنبه ۸ تیرماه ۱۳۹۹ در محل مؤسسه مطالعات راهبردی و دیپلماسی دفاعی و با حضور دکتر اصغر زبرجدی، مشاور وزیر دفاع و رئیس این مؤسسه، دکتر سیروس احمدی نوحدانی، سرپرست مرکز مطالعات آفریقا، دکتر دهقان، مدیر مرکز دیپلماسی اقتصادی وزارت دفاع، دکتر عبدالامیر نبوی، مدیر گروه مطالعات سیاسی مرکز مطالعات آفریقا، آقای علی اسدی، مسئول بررسی‌ها و ارتباطات بین‌المللی و مسئول میز آفریقا در مؤسسه مطالعات راهبردی و دیپلماسی دفاعی و دکتر مجید رسولی و دکتر میثم میرزائی تبار، اعضای هیأت علمی مرکز مطالعات آفریقا برگزار شد.

در این نشست، دکتر احمدی با اشاره به ظرفیت‌های بالای آفریقا برای ایران گفت: آفریقا در سال‌های اخیر از رشد اقتصادی مناسبی برخوردار بوده است و ظرفیت‌های

در پایان نشست، تفاهم‌نامه همکاری مشترک میان «مرکز مطالعات آفریقا» و «مؤسسه مطالعات راهبردی و دیپلماسی دفاعی» توسط دکتر اصغر زبرجدی و دکتر سیروس احمدی نوحدانی امضاء و تبادل شد.

مطالعات راهبردی و دیپلماسی دفاعی و مرکز مطالعات آفریقا مقدمه‌ای برای همکاری‌ها و تعاملات علمی دو مجموعه و بهره‌مندی از دانش و بینش لازم درباره آفریقا در راستای رفع نیازهای مجموعه وزارت دفاع است.

منبع: صفحه مرکز مطالعات آفریقا در پرتال دانشگاه تربیت مدرس، امضای تفاهم‌نامه همکاری «مرکز مطالعات آفریقا» و «مؤسسه مطالعات راهبردی و دیپلماسی دفاعی»، ۱۰ تیر ۱۳۹۹. در: <https://modares.ac.ir/index.jsp?fkeyid=&siteid=59&pageid=28555&newsview=13399>

بازدید سفیر ایران در کنیا از محل دائمی نمایشگاه محصولات ایرانی / آفریقا ظرفیت مورد غفلت

دکتر برمکی ضمن تقدیر و تشکر از راه اندازی چنین مراکزی در آفریقا و اصرار بر تداوم تسهیل‌گری مسیر تجارت تولیدکننده‌ها و تجار ایرانی، گفت: ایجاد چنین مراکزی در کشورهای آفریقایی، علاوه بر تحکیم روابط دولت‌ها و ملت‌ها، باعث عرضه و فروش کالاهای ایرانی به صورت مستقیم و بی‌واسطه خواهد شد.

وی با بیان اینکه این اقدام، اجرای یکی از مصوبات ستاد آفریقا در سال ۱۳۹۶ است که متأسفانه تاکنون مغفول مانده بود، افزود: استقبال و حضور شرکت‌های ایرانی به صورت مداوم در این مراکز باعث هم‌افزایی و رشد و تکامل قابل توجه‌ای در صادرات و نهایتاً تبلور تولید ملی

دکتر جعفر برمکی، سفیر جمهوری اسلامی ایران در کنیا شنبه ۷ تیر از محل دائمی نمایشگاه محصولات ایرانی و انبارهای آن در کنیا بازدید کرد.

در این بازدید آقایان خطیب و جرفی از مسئولان نمایشگاه نیز حضور داشتند و توضیحات مفصلی درباره برنامه‌های شرکت خود برای نمایش و عرضه محصولات ایرانی با کمک تولیدکنندگان ایرانی ارائه دادند. آنها اعلام کردند که در صورت روبرو شدن با استقبال شرکت‌های بیشتری از ایران، این آمادگی وجود دارد تا وسعت نمایشگاه را افزایش دهند.

و رشد اقتصادی کشور عزیزمان و تحقق خواست مقام معظم رهبری که در شعار سال جهش تولید تبلور یافته، خواهد شد.

شایان ذکر است که شرکت خصوصی موسسه آتیه‌داران روماک، فضایی نمایشگاهی به متراژ ۵۰۰ متر مربع و انبارهای مورد نیاز جهت شوروم کالاهای ایرانی آماده سازی و اختصاص داده است و تصمیم دارد تا با افزایش سطح زیر بنایی نمایشگاه، زمینه حضور خوشه های مختلف کالایی، از جمله مواد غذایی، مبلمان و صنایع چوب، تجهیزات پزشکی، پتروشیمی، صنعت ساختمان، لوازم خانگی، پوشاک، کیف و کفش، خدمات فنی مهندسی و غیره را فراهم کند تا بستری باشد برای حضور دائم شرکتهای ایرانی در شرق آفریقا به محوریت کشور کنیا و از این طریق علاوه بر نمایش و فروش کالاهای ایران، در زمینه‌های حمل و نقل، امور گمرکی، بازاریابی و بازاریابی و بازاریابی و جابجایی ارز به تجار ایرانی خدمات رسانی کند.

به گزارش آمارهای بین‌المللی و سازمان تجارت جهانی، قاره آفریقا با حجم واردات و صادرات سالانه بیش از یک

هزار میلیارد دلار، از ظرفیت خوبی برای تجارت کشورها و همچنین تجار و تولیدکنندگان ایرانی برخوردار است که به دلیل بازارهای نزدیک و سهل الوصولی همچون کشورهای همسایه و علاقه‌مندی تجار به این بازارها، پتانسیل‌های فراوانی از جمله قاره آفریقا مغفول مانده‌اند و می‌توان گفت با توجه به حجم تولید و صادرات غیر نفتی ایران و تحریم‌های بین‌المللی، بازار آفریقا بازاری پایدار و با سودی فراوان بوده که قطعاً باعث افزایش تراز مثبت تجاری ایران خواهد شد. از سنوات گذشته، محدود شرکت‌های ایرانی با همت و پشتکار خود به صورت جزیره‌ای در آفریقا در حال فعالیت بوده‌اند. عدم حضور شرکت‌های ایرانی در این قاره و نبود نمایشگاه‌های دائمی و عدم توجه مسئولان ذیربط به این مهم، فرصت‌های بکر این بخش از کره خاکی را در اختیار شرکت‌های رقیب و کشورهای دیگر قرار داده است.

منبع: خط بازار، بازدید سرزده سفیر جمهوری اسلامی ایران از محل دائمی نمایشگاه محصولات ایرانی در کنیا، ۱۳۹۹/۰۴/۰۸.

در: <http://khatebazar.com/blog/view/articleid/5258>

نشست فوق‌العاده اتحادیه آفریقا درباره بحران سد رنسانس / توافق اولیه مصر، سودان و اتیوپی

با میانجی‌گری برای دستیابی به توافقی با هدف پایان دادن به اختلافات موجود بر سر آب (رودخانه نیل) که از یک دهه پیش ادامه داشته است، کمک کند. وی افزود: کمیته‌ای متشکل از نمایندگان این سه کشور و نیز آفریقای جنوبی و متخصصانی از اتحادیه آفریقا اقدام‌های خوبی را برای حل و فصل مسائل قانون و فنی انجام دادند.

«بسام راضی»، سخنگوی دفتر ریاست جمهوری مصر جمعه شب (۶ تیر) اعلام کرد که در پایان نشست سران

نشست فوق‌العاده اتحادیه آفریقا درباره بحران سد رنسانس جمعه ۶ تیرماه با حضور نمایندگان مصر، سودان، اتیوپی، مالی، کنگو و کنیا از طریق ویدئوکنفرانس برگزار شد.

اتحادیه آفریقا اعلام کرد که بیش از ۹۰ درصد مسائل مربوط به سد رنسانس در مذاکرات سه جانبه میان مصر، اتیوپی و سودان حل و فصل شده است.

«موسی فکی محمد»، رئیس کمیسیون اتحادیه آفریقا در بیانیه‌ای اعلام کرد که اتحادیه آفریقا دو هفته فرصت دارد

کشورهای مصر، سودان و اتیوپی به همراه کشورهای عضو هیات رئیسه اتحادیه آفریقا، سه کشور در خصوص سد به توافق اولیه رسیده‌اند. راضی افزود: سه کشور توافق کردند تا از هرگونه اقدام یک‌جانبه از جمله آگیری این سد، پیش از دستیابی به یک توافق خودداری کنند و این، مضمون مواضع سه کشور در جلسه روز دوشنبه آینده شورای امنیت سازمان ملل متحد درباره سد رنسانس باشد.

از سوی دیگر، «عبدالله حمدوک» نخست‌وزیر سودان نیز گفت: در نشست اتحادیه آفریقا بر لزوم دستیابی به یک توافق در خصوص این سد که در برگیرنده منافع سه کشور باشد توافق کردیم. وی افزود: توافق شد که آگیری سد به پس از امضای توافق میان سه کشور موکول شود.

منبع: خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا)، اتحادیه آفریقا: ۹۰ درصد مسائل مربوط به سد رنسانس نیل حل شده است، ۸ تیر ۱۳۹۹. در:

[/www.irna.ir/news/83836254](http://www.irna.ir/news/83836254)

تصمیم شورای امنیت در موضوع بحران سد رنسانس

یک پروژه بزرگ است که اتیوپی آن را بر روی رود نیل ساخته است که می‌تواند امنیت و غذای هر کشور دیگری را در معرض خطر قرار دهد.

وی افزود: ما به شورای امنیت آمدمیم تا جلوی تنش بیشتر و اقدامات یکجانبه‌ای که می‌تواند صلح را از بین ببرد بگیریم.

نماینده اتیوپی در سازمان ملل نیز بر مخالفت این کشور با ارجاع این پرونده به شورای امنیت تأکید کرد و گفت که این کشور برای استفاده از منابع خود با روشی معقول تلاش می‌کند.

وی با درخواست از شورای امنیت برای حل پرونده در اتحادیه آفریقا گفت: اتحادیه آفریقا تلاش زیادی درباره این پرونده می‌کند و اراده و مهارت بیشتری برای رسیدن به توافق درباره این سد دارد.

نماینده اتیوپی گفت: ما به مصر یا سودان آسیب نمی‌زنیم. هرگونه نزاعی در آینده درباره حقوق آبی بین سه کشور باید به رهبران آن‌ها ارجاع داده شد. مصر اقدامات یکجانبه‌ای اتخاذ کرد.

عمر الصدیق، نماینده سودان در سازمان ملل بر مخالفت خارطوم با هرگونه اقدام یکجانبه‌ای درباره آگیری سد

اعضای شورای امنیت سازمان ملل در جلسه دوشنبه ۹ تیر درباره سد رنسانس که به صورت ویدئوکنفرانس برگزار شد، بر حمایت از تلاش‌های اتحادیه آفریقا برای حل بحران درباره این سد تأکید کردند.

کیلی کرافت، سفیر آمریکا در سازمان ملل که به نیابت از مصر خواهان برگزاری این نشست شده بود، گفت: ما از سه کشور سودان، مصر و اتیوپی می‌خواهیم از اتخاذ هرگونه اقداماتی که می‌تواند حسن نیت برای رسیدن به توافق درباره سد را از بین ببرد خودداری کنند.

رزماری دیکارلو، معاون دبیرکل سازمان ملل در امور سیاسی گفت: اگر طرف‌ها اراده سیاسی برای دادن امتیاز داشته باشند رسیدن به توافق آسان است. امیدواریم مصر، اتیوپی و سودان به تلاش‌هایشان برای رسیدن به توافقی مفید ادامه دهند.

سامح شکری، وزیر خارجه مصر گفت: سد رنسانس میلیون‌ها مصری و سودانی را تهدید می‌کند. ما اجازه نمی‌دهیم امنیت آبی کشورمان تهدید شود. عدم توافق درباره این سد نزاع‌ها در منطقه را افزایش می‌دهد. باید برای پایان تحرکات یک‌جانبه درباره سد با جدیت اقدام کرد. ما می‌خواهیم به توافق عادلانه برسیم. سد رنسانس

منبع: خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، شورای امنیت حل بحران سد رنسانس را به عهده اتحادیه آفریقا گذاشت، ۱۰ تیر ۱۳۹۹. در:
[/https://www.isna.ir/news/99041007300](https://www.isna.ir/news/99041007300)

تأکید کرد و گفت: رود نیل متعلق به همه کشورهای حوزه آن است و اتیوپی باید برای حل این مشکل همکاری کند. باید پیش از آبگیری این سد به توافقی برسیم تا به زندگی میلیون‌ها تن آسیب نزنیم.

مرگ ۳۵۰ فیل در جنوب قاره آفریقا

دانشمندان دو دلیل احتمالی مرگ حیوانات را مطرح کرده اند - مسمومیت یا بیماری ناشناخته. با این حال، نتیجه گیری نهایی پس از بررسی نمونه ها انجام می شود. مک کان افزود: اگر به لاشه ها نگاه کنید، بعضی از آنها درست از روی سر افتاده‌اند، که نشان می‌دهد آنها خیلی سریع مردند. برخی دیگر مشخص است که آهسته‌تر مرده‌اند.... بنابراین، گفتن اینکه علت مرگ مسمومیت بوده بسیار دشوار است.

همچنین، برخی دانشمندان، کرونا را عامل مرگ عنوان کرده‌اند، اما این فرض بعید است.

Source: The Guardian, Hundreds of elephants dead in mysterious mass die-off, 1 Jul 2020. In: <https://www.theguardian.com/environment/2020/jul/01/more-than-350-elephants-dead-in-mysterious-mass-die-off-botswana-aoe>

بیش از ۳۵۰ فیل در شمال بوتسوانا جان باختند. به گفته دانشمندان، "این یک انقراض گسترده در سطحی است که مدت زمان بسیار طولانی در آنجا دیده نشده بود." دو علت احتمالی مرگ حیوانات مسمومیت یا بیماری ناشناخته است. در نیمه دوم ماه مه ۱۶۹ فیل جان باختند و تا اواسط ژوئن تعداد آنها تقریباً دو برابر شده است. دانشمندان این حادثه را فاجعه می‌نامند.

نیل مک کان، مدیر حفاظت از طبیعت در موسسه خیریه پارک ملی نجات انگلیس گفت: این یک انقراض گسترده در سطحی است که خیلی سالیان گذشته نبود. فارغ از خشکسالی، من مورد دیگری با این سطح از تلفات را نمی‌شناسم.

ساکنان محلی گزارش داده‌اند که بیش از نیمی از اجساد فیل‌ها در نزدیکی چاله‌های کوچک آب پیدا شده‌اند.

تحلیل‌های روز آفریقا

مصر، توطئه‌های ژئوپلیتیک و فرصت تجدید روابط با ایران

همین اقدام مردم مصر نشان می‌دهد که علیرغم همه پروپاگاندهای سیاسی اما مردم خود دوست و دشمن را بخوبی تشخیص می‌دهند.

در اولین انتخابات پس از سرنگونی حسنی مبارک هم آقای محمد مرسی که اخوان المسلمین را نمایندگی می‌کرد به پست ریاست جمهوری رسید.

این هم نکته دیگری بود که نشان می‌داد علیرغم همه تلاش‌ها برای تضعیف اخوان المسلمین در مصر ولی گرایش مردم این کشور به این جریان بسیار زیاد بوده و هست.

خوب اینجا است که اهمیت اتفاقات شرق و غرب مصر نمایان می‌شود.

در شرق حماس که گرایش اخوان المسلمینی دارد در غزه حضور دارد و در غرب حکومت الوفاق که آن هم گرایش اخوان المسلمینی دارد و مورد حمایت قطر و ترکیه است حضور دارد.

زمانی که محمد مرسی در مصر به جایگاه ریاست جمهوری رسید این کشور توانست روابط خوبی با قطر و ترکیه و حماس و حکومت الوفاق... برقرار کند و به نوعی توازن استراتژیک برقرار نماید و با توجه به اینکه مصر بزرگترین کشور عربی از نظر قدرت و جمعیت به حساب می‌آید این کشور توانست از دروازه‌های طلایی به جایگاه قبلی خود در میان کشورهای عربی برگردد، البته بازگشت مصر خیلی به مزاق عربستان سعودی که تلاش داشت رهبری جامعه عربی را در اختیار داشته باشد خوش نیامد و به همین دلیل کودتایی با حمایت عربستان

این روزها شرایط مصر تعریف چندانی ندارد از غرب همپیمانانش در لیبی شکست‌های سنگینی را متحمل شده‌اند از شرق توطئه قرن در حال شکل‌گیری است و برای بخش‌هایی اس سرزمین مصر توسط دیگر کشورها تصمیم‌گیری می‌شود و از جنوب اتیوپی در حال ساخت سد رنسانس (النهضه) می‌باشد که امنیت آبی و حیاتی مصر را به خطر انداخته.

مصر اولین کشور عربی بود که با اسرائیل توافق صلح امضا کرد و مصری‌ها امیدوار بودند این توافق صلح موجب بهبود شرایط سیاسی و اقتصادی آنها گردد، آنها همچنین به حمایت آمریکا و اسرائیل در عرصه‌های سیاسی و بین‌المللی چشم دوخته بودند.

پس از حدود چهار سال از امضای توافق صلح موسوم به توافق کمپ دیوید هنوز اگر در خیابان‌های قاهره قدمی بزنید متوجه می‌شوید که مردم مصر هنوز از اسرائیلی‌ها متنفر هستند و دشمنی با اسرائیل در خون آنها است. گرچه در برخی شرایط ممکن است دولت‌ها بر اساس مبنای منافع سیاسی بتوانند با یکدیگر به توافق برسند و یا اینکه ابرقدرت‌ها بتوانند با حمایت از حکام دست‌نشانده آنها را بر کرسی نگه‌دارند اما واقعیت‌ها را هیچ وقت با تصمیمات سیاسی نمی‌شود تغییر داد.

البته تلاش شد که ماجرا رسانه‌ای نشود ولی زمانی که در مصر انقلاب شد و حسنی مبارک سرنگون شد مردم در قاهره به سفارت‌های اسرائیل و عربستان سعودی حمله کردند و این دورا به آتش کشیدند.

سعودی و امارات در این کشور رخ داد و این کشور کاملا جبهه خود را تغییر داد و به جای اینکه خود بازیگر اصلی در میان کشورهای عربی باشد به بازیچه اصلی در میان کشورهای عربی تبدیل شد.

اولین اتفاقی که بسیار اسفبار بود این بود که مصر از دو جزیره بسیار استراتژیک تیران و صنافیر به نفع عربستان سعودی گذشت و به قول معروف هیات حاکمه مصر هزینه حمایت از انقلاب را به این شکل جبران کردند. اما یک مساله دیگر هم اتفاق افتاده بود.

زمانی که آقای مرسی در قدرت بود به دلیل خصومت به وجود آمده فیما بین مصر و عربستان و امارات، این دو کشور یعنی عربستان سعودی و امارات بودجه ساخت سد رنسانس در اتیوپی را تأمین کردند، سدی که در واقع موجب آن می شود ملیون ها عرب و مسلمان در سودان و مصر با کمبود آب و طبیعتا تشنگی و گشنگی مواجه شوند و در نهایت جان آنها به خطر بیافتد.

جالب اینکه این پروژه توسط شرکت های اسراییلی و آمریکایی راه اندازی شده ، همان هایی که مصر توافق کمپ دیوید را با آنها امضا کرد و توقع داشت متحد اش باشند.

اگر به تاریخ بنگرید همیشه مصر و رود نیل لازم و ملزوم یکدیگر بودند و علیرغم اینکه بخش بزرگی از منابع رود نیل از اتیوپی است اما همیشه نیل با مصر و مصر با نیل شناخته شده و می شود چون مصر سرزمین های پایین دست حاصلخیز نیل به حساب می آید و در صورتی که آب نیل قطع شود یعنی نابودی مصر، به همین سادگی.

می توان گفت از نظر سیاسی ممکن است ماجراها و اتفاق هایی که در شرق و غرب مصر رخ می دهد اهمیت سیاسی برای حکومت مصر داشته باشد اما اتفاقی که امروزه در جنوب رخ می دهد اهمیت حیاتی برای مصر

دارد و بقای مصر و مردم مصر وابسته به همین ماجرا است.

زندگی ده ها میلیون مصری به آب این رودخانه بند است. پس چرا مصری ها دست روی دست گذاشته اند و به جای اینکه روی حل مشکل اختلافات آبی خود درگیر مسایل حاشیه ای شده؟

رابطه با عربستان سعودی و امارات چه قدر برای مصر ارزش دارد؟

مثلا مشارکت در محاصره قطر چه نفعی برای مصر داشته و دارد؟

ده ها هزار شهروند مصری در قطر کار می کنند و درآمد آنها کمک بسیار زیادی به اقتصاد مصر می کند.

یا چرا مصر حاضر می شود در بی ثباتی در لیبی مشارکت داشته باشد در حالی که می تواند به سمت ایجاد راه حل سیاسی که منافع مصر را تأمین می کند برود؟

چرا مصری ها حاضر می شوند با آمریکا در طرح موسوم به معامله قرن همراهی کنند و در قبال آن سکوت کنند؟ چرا مصری ها به سمت و سوی عادی سازی روابط خود با ایران پیش نمی روند، همین نکته به تنهایی می تواند تشریحی باشد به آنهایی که مدعی دوستی با مصر هستند ولی از پشت سر آرام آرام در حال فرو کردن خنجر هستند؟

ایران همیشه ثابت کرده که دوست و همراه قابل اطمینانی است و در زمان محاصره قطر توسط چهار کشور عربی نشان داده که هیچ وقت کشور کینه ای نیست و همیشه حاضر است گذشته ها را کنار بگذارد و صفحه جدیدی باز کند.

قطعا بهبود روابط مصر با ایران، قطر و ترکیه می تواند عامل فشاری باشد به کشورهای سازنده سد و به مصر قدرت چانه زنی بدهد.

آیا مصری ها آنقدر توان ندارند که بخواهند به متحدین خود یعنی آمریکا و اسرائیل و عربستان سعودی و امارات فشار آورند تا ساخت سد را متوقف کنند؟

یعنی اتیوپی آنقدر قدرت مند شده که می تواند در قبال مصر و سودان بایستد و آب آنها را قطع کند؟ یا اینکه مسایل دیگری پشت پرده است؟

به نظر می رسد ماجرا به این سادگی ها هم نیست و یک توطئه ژئوپلیتیک در کار است که بر اساس آن این سد ساخته شود تا گلوگاه حیاتی مصر در دست کشورهای سازنده و شرکت مالک سد که وابسته به آمریکا و اسرائیل و امارات و عربستان است قرار گیرد.

با توجه به شرایط سیاسی موجود هیات حاکمه مصر آنها به خوبی می دانند که مصر جرأت استفاده از نیروی نظامی خود را ندارد و اینکه در برخی شرایط تهدیدهایی مبنی بر بمباران سد رنسانس می شود، تهدید های تو خالی بیش نیست، چون خوب چهار کشوری که پشت ساخت این سد هستند حامیان اصلی هیات حاکمه مصر می باشند.

پس از ساخت سد و آبرگیری آن دیگر گلوگاه حیاتی مصر دست آنها خواهد بود و هر وقت بخواهند شیر فلکه را باز می کنند و نخواهند شیر فلکه را خواهند بست.

در واقع به این ترتیب پس از اتمام ساخت این سد دیگر مصری ها به هیچ وجه جسارت نه گفتن به آمریکا و اسرائیل را نخواهند داشت و هرچه آنها تصمیم بگیرند همان خواهد بود.

یعنی اگر فردا روزی آمریکایی ها بیایند و بگویند همانگونه که از جزایر تیران و صنافیر گذشتید از شبه جزیره سینا هم باید بگذرید و آن را به فلسطینی ها بدهید، مصری ها مجبور خواهند بود بگویند "اطاعت" چه این هیات حاکمه در مصر مستقر باشد چه هر هیأت حاکمه دیگری.

با توجه به این شرایط هیچ بعید نیست بحث ساخت این سد موجب آن شود که اعتراض های داخلی در مصر بالا بگیرد و کار به جنگ و درگیری داخلی با حکومت بکشد و شاید هم پس از لیبی و سوریه و یمن و عراق اینبار نوبت مصر رسیده باشد تا نابود شود.

به هر حال مصر علیرغم امضای توافق صلح با اسرائیل هنوز یک خطر بزرگ برای آن به حساب می آید و باید از میان برداشته شود.

منبع: عماد آبشناس، سردرگمی مصر در قبال توطئه های ژئوپلیتیک، خبرگزاری اسپوتنیک، ۲۹/۰۶/۲۰۲۰. در: <https://sptnkne.ws/CQ6y>

کدام طرف، تکلیف درگیری در لیبی را مشخص می کند؟

همراه است. به عبارت دیگر روابط روسیه - ترکیه قابلیت گسترده شدن را دارد.

متغیر دوم به حاشیه رانده شدن نسبی نقش های کشورهای اروپایی به استثنای آلمان است. با وجود تشدید رقابت ترکیه و فرانسه و اتهام زنی های متقابل درباره طرف مسئول در بحران لیبی اما واقعیت این است

سه متغیر مهم وجود دارد که بر نتایج درگیری طرف های خارجی در لیبی و امکان حل و فصل سیاسی بحران به جای درگیری نظامی کنونی تاثیر می گذارد:

متغیر نخست گسترش دایره توافق های روسیه و ترکیه (در لیبی و سوریه) و احتمال تقسیم آشکارتر نفوذ در چارچوب معادله رقابتی است که با تنش های محدود

که موضع پاریس در لیبی پس از شکست های حفره به انزوا کشیده شده است.

متغیر سوم احتمال احیای نقش سازمان ملل در لیبی به ویژه پس از کشف گورهای دسته جمعی در تروهونه از سوی آمریکا است. در این راستا پیش بینی می شود دیپلماسی آمریکا در چارچوب بازیابی روند کنفرانس برلین و برگزاری دور سوم مذاکرات کمیته مشترک نظامی (۵ + ۵) حرکت کند.

در مقابل به نظر می رسد آنکارا موفق به کسب موضع واشنگتن شده است. به ویژه پس از تماس اردوغان با ترامپ. آنکارا از طریق ایجاد توازن در روابط خود با آمریکا و روسیه برتری خود را بر دیگر رقبای منطقه ای تضمین می کند.

علی رغم افزایش نقش منطقه ای ترکیه اما این کشور در کوتاه مدت و میان مدت با سه چالش روبرو است: نخست تحول در نظام جهانی پس از کرونا و تاثیر آن بر افزایش پیچیدگی های مرحله انتقالی و تشکیل دوباره نظام منطقه ای در خاورمیانه است.

دوم مشکلات سیاسی ترکیه یعنی اتکا بر کاریزمای اردوغان و پیگیری سیاست راهبردی تضعیف احزاب

مخالف، تلاش حزب عدالت برای اعطای وام با بهره پایین برای عبور از بحران کرونا به طبقات متوسط، کاهش قیمت سوخت، پیدا کردن راه حل برای مشکل کاهش ارزش لیره در برابر دلار و نیز مشکل پیدا کردن منابع جدید انرژی و بی نیازی از روسیه و ایران است.

سوم پیچیدگی های بحران های جهان عرب و ناممکن بودن حل آن بدون پیدا کردن طرفی عربی که بتواند هزینه رهبری عرب ها و هدایت آنها به سمت همکاری منطقه ای - بین المللی را در چارچوب موضعی برابری بر عهده گیرد.

با توجه به آنچه گفته شد باید پیش از آن که به توانایی ترکیه در فیصله دادن به درگیری در لیبی حکم دهیم، کمی مکث کنیم. شاید درگیری های بین المللی و منطقه ای بر سر لیبی شدت یابد.

المصدر: جبریل أمجد أحمد، من يحسم الصراع على ليبيا؟، ۲۳ يونيو ۲۰۲۰، العربي الجديد، العدد ۲۱۲۲، الصفحة ۱۴. فی:

<https://www.alaraby.co.uk/printedarchive?date=2020-06-23#araby-7/1>
مترجم: مهري بهرامی

سد رنسانس و تأثیر آن بر جایگاه اتیوپی

و صادرات آن به کشورهای شرق و مرکز آفریقا به شمار می رود.

بانک جهانی درآمدهای اتیوپی از این سد را یک میلیارد دلار در سال برآورد کرده که قابل افزایش است و این سد علاوه بر امکانات کشاورزی، شرایط پرورش ماهی و زمینه جذب گردشگران، امکانات متعددی را برای این کشور فراهم خواهد کرد.

کشمکش بر سر زمان بندی پر کردن سد رنسانس به بالاترین سطح خود رسیده است. در شرایطی که اتیوپی بر برپر کردن سد در زمان تعیین شده تأکید می کند، مصر مخالفت خود را با این اقدام اعلام کرده و سودان در مقابل این دو کشور به سکوت پناه برده است.

این سد که به آن سد هزاره نیز می گویند بزرگترین سد برق آبی آفریقا و ششمین سد از نوع خود در جهان است. این طرح یک جهش اقتصادی کیفی در زمینه تولید برق

با بهره برداری از این سد پیش بینی می شود اتیوپی با توجه به میزان انرژی تولید شده و دستمزدهای پایین به اولین کشور آفریقایی در زمینه جذب سرمایه گذاری های صنعتی تبدیل شود.

اتیوپی با این سد عملاً به یک قدرت اقتصادی و سیاسی با نفوذی در منطقه تبدیل خواهد شد. از آن رو که این کشور تامین کننده انرژی ۹ کشور آفریقایی دیگر خواهد بود و این مسأله هر چند که اقتصادی است اما پیش از هر چیز دیگری در روابط سیاسی این کشور با کشورهای وارد کننده انرژی تأثیر خواهد گذاشت. به ویژه اینکه مقر اتحادیه آفریقا و تمامی نهادهای وابسته به آن هم در این کشور قرار دارد.

آبی احمد، نخست وزیر اتیوپی از زمان به قدرت رسیدن تاکنون به دلیل اختلافات قومیتی ریشه دار در این کشور با مسایل سخت و پیچیده ای روبرو بوده است و سیاست خارجی خود به دلیل همراهی اش با خواسته های کشورهای ذینفع در سد رنسانس و توافق صلح با اریتره با انتقاد شدید احزاب مواجه بوده است.

با نزدیک شدن زمان برگزاری انتخابات اتیوپی، مسأله سد رنسانس برای آبی احمد به یک موضوع سرنوشت ساز تبدیل شده و وی را در مقابل دو گزینه قرار داده است.

نخستین گزینه توجه به مطالبات داخلی و پر کردن سد در زمان مقرر خود که این اقدام با مخالفت جامعه بین الملل به رهبری شورای امنیت به دلیل عدم توافق سه کشور حوزه مرتبط مواجه خواهد شد و دوم اینکه از طوفان بین المللی تبعیت کند و پر کردن سد را به تاخیر بیاورد. به ویژه اینکه وی به دنبال کسب نفوذ بین المللی است که در این صورت سمت خود را در پایان سال از دست خواهد داد.

در هر حال مسئله سد النهضه یک مسأله دشوار و پیچیده است از آن رو که کشمکش های سیاسی اتیوپی، یک کشمکش قومی است و بزرگترین تهدید برای فرآیند اجرای این طرح به شمار می رود چرا که همه احزاب این کشور به دنبال سهم خواهی از آن هستند اما از طرف دیگر تعویق پر کردن دریاچه سد و بین المللی کردن این مسأله به درخواست مصر، به همبستگی بیشتر داخلی اتیوپی خواهد انجامید و این دیدگاه را تقویت خواهد کرد که تصمیم در مورد سد تنها به خود اتیوپی بر می گردد.

المصدر: محمد عبد الجبار حسن، سد النهضه.. الصراع الإثني الإثيوبي و موازين السياسة الداخلية و الخارجية، الجزيره، ۲۳/۰۶/۲۰۲۰. فی: <https://b2n.ir/693367> مترجم: فیروز سبکروح

تحلیل فارین پالیسی از حرکت یک کشور در مسیر «گذشته آفریقا»

و غارتگران فرصت طلب را دارند. آنها همچنین در هدف پایان دادن به نژادپرستی سیستمیک مشترک هستند و پیشران هر دو اعتراض، زنجیره ای از رویدادهای سیاسی و اقتصادی بوده که این هدف را از حاشیه به مرکز مباحث اجتماعی کشانده است.

اما هم ترازوی مهم و تاریخی بین آمریکا و آفریقای جنوبی "فروپاشی حاکمیت سفیدپوستان" است. روشن است که

"مارک روزنبرگ" در تحلیلی برای مجله آمریکایی فارین پالیسی نوشت: شباهت های ناخوشایندی میان آمریکا در ۲۰۲۰ و آفریقای جنوبی در روزهای پایانی حاکمیت سفیدان وجود دارد. اعتراضات کنونی آمریکا شباهت هایی با اعتراضات دهه ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ آفریقای جنوبی دارد. هر دوی این اعتراضات ترکیبی از اکثریت معترضان غیرخشن طلب با افراطی های خشن، آشوبگران خارجی

پایان آپارتاید در آفریقا پس از چندین دهه نهادینه شدن حاکمیت اقلیت سفیدان رخ داد، در حالی که در آمریکا مسیحیان سفید تا همین اواخر در اکثریت بودند. اما تهدید از دست دادن قدرت در برابر رنگین پوستان یک ویژگی مشترک چشمگیر بین دو کشور است. می‌دانیم که جمهوریخواهان تحت ریاست جمهوری ترامپ از آنچه حاکمیت سفیدپوستان نامیده می‌شود، حمایتی تمام عیار داشته‌اند.

حزب ملی آفریقای جنوبی از گروهی از ابزارهای قانونی بی‌پرده برای محروم کردن قانونی سیاهان از حق رای استفاده می‌کرد. ترامپ و جمهوریخواهان نیز برای پایمال کردن حق رای اقلیت‌ها (سیاهان) از ابزار گوناگونی مانند کالج الکتورال (Electoral College) و سنای آمریکا استفاده می‌کنند. سایر شباهت‌ها عبارتند از استفاده از شبکه‌های کلیسایی محافظه‌کار، انتشار روایت‌ها و تصویرسازی‌های مبتنی بر ناسیونالیسم نژادی، همکاری با نخبگان مالی و برانگیختن ناسازگاری‌ها و اختلافات نژادی در نهادهای مهمی مانند ورزش.

همان‌طور که همزمان با تلاش دولت آفریقای جنوبی برای سرکوب جنبش ضدآپارتاید میان نخبگان اقتصادی و سیاسی این کشور شکاف ایجاد شد، در ده روز گذشته میان طبقه حاکم آمریکا هم شکاف‌هایی به وجود آمده است. همانند مردم آفریقا، آمریکایی‌ها اکنون با نزدیک شدن به انتخابات ۲۰۲۰، درباره بروز خشونت و بی‌ثباتی نگران هستند.

با وجود تمام این شباهت‌های ناخوشایند، تجربه آفریقای جنوبی بسیار آموزنده است. با وجود تمام کشتارها،

بمب‌گذاری‌ها و حملات انجام شده از سوی گروه‌ها و شبه‌نظامیان سفیدپوست خودبرترپندار، جنگ نژادی که هراس وقوع آن وجود داشت هرگز رخ نداد. گرچه آفریقایی‌های سفید در برابر از دست دادن انحصارطلبی قانونی شان در زمینه سیاست، ارتش و اقتصاد ایستادگی کردند، سرانجام پایان آپارتاید با آرامش و صلحی نسبی محقق شد. در واقع، آفریقای جنوبی نخستین کشوری بود که در آن بیشتر خشونت سیاسی در طول دگرش رژیم درون گروه‌های نژادی و نه بین آنها رخ داد.

متاسفانه آفریقای جنوبی پس‌آپارتاید هنوز از نابرابری اقتصادی گسترده، نرخ بالای جرم و جنایت و موج‌های مداوم ناآرامی‌های اجتماعی رنج می‌برد. اما این کشور هرگز به جنگ داخلی سقوط نکرد و ثبات سیاسی و اقتصادی مرکزی‌اش را حفظ کرد، با وجود این که شرایط در این کشور بدتر از آمریکا بود.

تلاش برای ریشه‌کنی نژادپرستی سیستمیک در آمریکا دشوار و پرمشقت خواهد بود اما نیازمند قانون اساسی نوین یا دگرگونی کامل اقتصاد نخواهد بود. گرچه نهادهای دموکراتیک تحت ریاست جمهوری ترامپ آسیب دیده‌اند، اما این حقیقت که مرگ حاکمیت سفیدان در کهن‌ترین دموکراسی دارای بزرگترین و پویاترین اقتصاد جهان رخ خواهد داد، موهبتی چشمگیر برای آینده است.

Source: Mark Y. Rosenberg, Is America's Future South Africa's Past?, Foreign Policy, 10 June 2020. In: <https://foreignpolicy.com/2020/06/10/race-apartheid-united-states-george-floyd-protests/>

فرصت‌ها و رویدادهای اقتصادی آفریقا

پروژه‌ها و مناقصه‌های پیش‌رو در آفریقا

دریافت مشخصات	تاریخ انقضاء	تأمین کننده	برگزار کننده	نوع مناقصه	نام مناقصه
https://economic.mfa.ir/files/Survey/706085664eth2.pdf	۱۳۹۹/۰۵/۱۶	دولت اتیوپی	اداره راه اتیوپی	بین‌المللی	طرح‌های ساخت و ساز جاده‌ای
https://economic.mfa.ir/files/Survey/1766456582eth..pdf	۱۳۹۹/۰۵/۰۳	دولت اتیوپی	کارخانه سیمان MUGHER	بین‌المللی	تامین تجهیزات آسیاب سیمان
https://economic.mfa.ir/files/Survey/177364511eth3.pdf	۱۳۹۹/۰۵/۰۱	دولت اتیوپی	وزارت علوم و آموزش عالی اتیوپی	بین‌المللی	تامین و راه‌اندازی زیر ساخت‌های شبکه و دیتا سنتر